



PELAGIA NATURE & ENVIRONMENT AB

Arbetsrapport 2022-10-07

Naturvärdesinventering inför planerat byte av bro vid Viskasundet i Fredrika, Åsele kommun 2022

På uppdrag av Norconsult AB





PELAGIA NATURE & ENVIRONMENT AB

Adress:
Industrivägen 14, 2 tr
901 30 Umeå
Sweden.

Telefon:
090-702 170
(+46 90 702 170)

E-post:
info@pelagia.se

Hemsida:
www.pelagia.se

Författare:
Jonas Forsberg &
Johanna Nadmyr

Direkt:
+46 90 702 179
+46 903496241
jonas.forsberg@pelagia.se
johanna.holmberg@pelagia.se

Kvalitetsgranskat av:
Peder Larsson
Sofia Lidfalk
Ulf Sperens

Omslagsbild:
Viskasundet

Foto:
Billy Lindblom

Kartor:
Lantmäteriets Öppna data,
SeSverige avtal Metria



Akkred. nr. 1846
Kontroll
ISO/IEC 17020 (C)

Akkrediterade metoder i denna rapport avser:
Naturvärdesinventering

Laboratorier ackrediteras av Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC) enligt svensk lag. Den ackrediterade verksamheten vid laboratorierna uppfyller kraven i SS-EN ISO/IEC 17020 (2018).

Denna rapport får endast återges i sin helhet, om inte utfärdande laboratorium i förväg skriftligen godkänt annat.

Innehållsförteckning

1 Inledning	4
2 Genomförande.....	4
3 Bedömningsgrunder och naturvärdesklasser	5
4 Kända naturvärden	8
5 Allmän områdesbeskrivning	8
6 Resultat	8
7 Naturvärdesbedömning.....	9
7 Referenser.....	10
Bilaga 1 Artlistor	11

1 Inledning

Trafikverket har för avsikt att byta ut bron över Viskasundet i Fredrika längs väg AC591, i Åsele kommun. Inför detta arbete önskar Trafikverket få kännedom om förekomst av fridlysta arter, invasiva arter och eventuella naturvärden inom aktuellt område. Inventeringsområdet utgörs av den fasta marken kring brofästena samt omgivande vatten till bron och brofästen (Figur 1).



Figur 1. Inventeringsområdet (inom gul heldragen linje) vid Viskasundet i Fredrika.

Av Norconsult AB har Pelagia Nature & Environment AB fått i uppdrag att utföra ovan nämnda inventering.

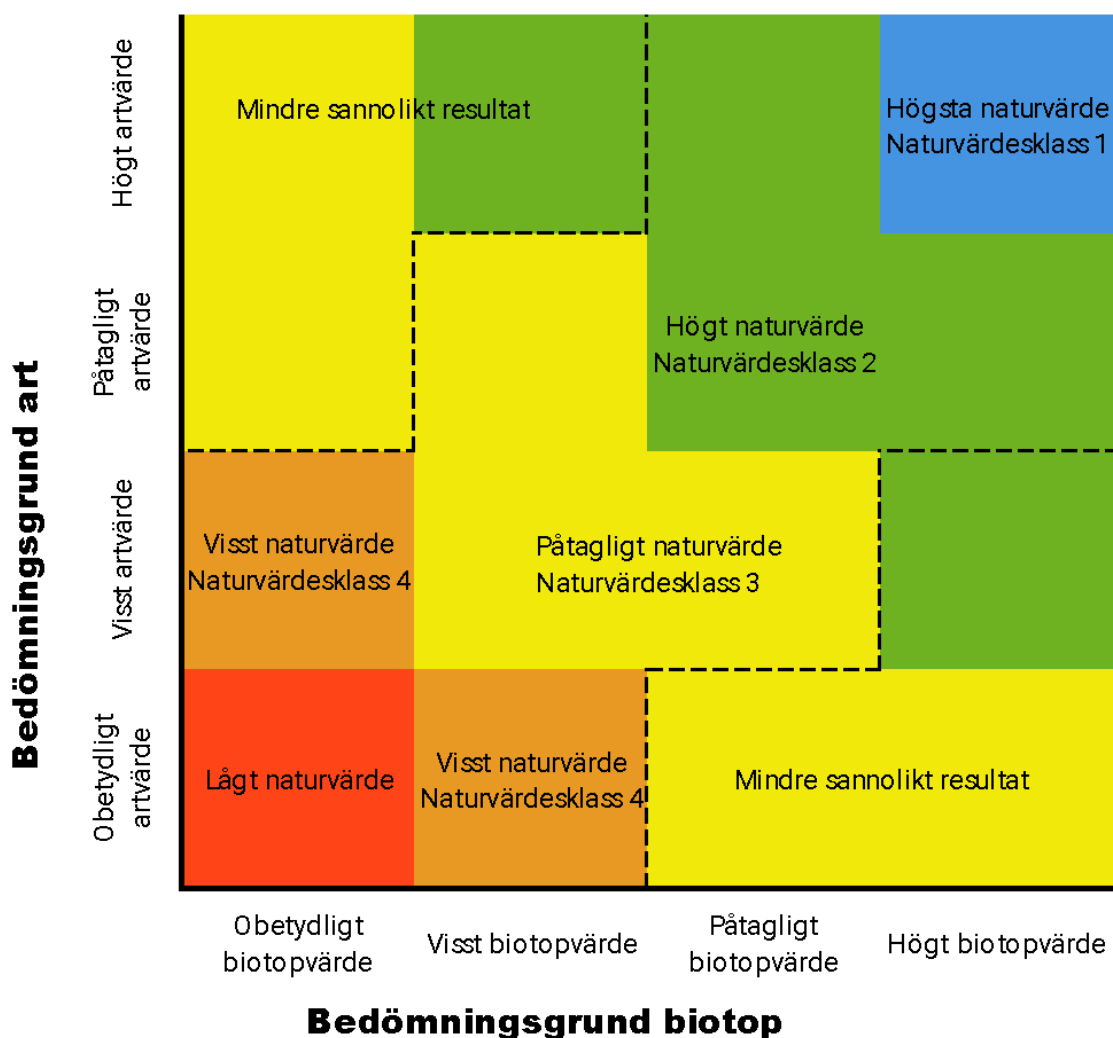
2 Genomförande

Naturvärdesinventeringen på land har utförts enligt Svensk Standard 199000:2014 (SIS 2014) där inventeringen har skett på fältnivå med detaljeringsgraden Medel (kapitel 4.1 – 4.4 i Svensk Standard). Tilläggen naturvärdesklass 4 och detaljerad redovisning av artförekomst (kapitel 4.5.2 respektive 4.5.5 i Svensk Standard) beaktades. I vattnet intill bron inventerades förekomst av makrofyter (vattenlevande växter) med vattenkikare, snorkling och dropvideokamera.

Inventeringen utfördes den 22 juli och den 2 september 2022 av Billy Lindblom respektive Johanna Nadmyr, Pelagia Nature & Environment AB.

3 Bedömningsgrunder och naturvärdesklasser

Naturvärdesbedömning görs utifrån bedömningsgrunderna *biotopvärde* (område med enhetlig miljö och artsammansättning) och *artvärde* (Figur 2).



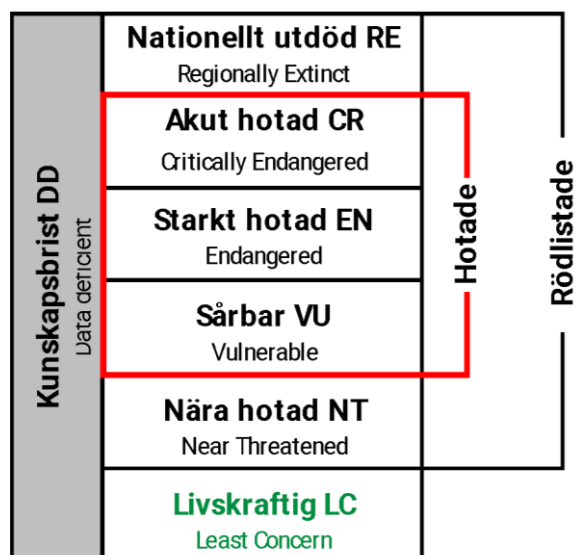
Figur 2. Förhållandet mellan bedömningsgrunderna art och biotop och deras utfall i naturvärdesklasser. Motsvarar schema i svensk standard för naturvärdesinventering (SIS 2014), men är modifierad med avseende på färger.

Biotopvärde

Biotopvärdet bedöms baserat på två aspekter: *Biotopkvalitet* och/eller *Sällsynthet och hot*, där den aspekten med högre värde styr. Enligt aspekten *Biotopkvalitet* kan följande aspekter tas i beaktande vid naturvärdesbedömning: naturlighet, processer och störningsregimer, strukturer, element, kontinuitet, naturgivna förutsättningar, förekomst av nyckelarter samt läge, storlek och form (SIS 2014). Den andra aspekten: *Sällsynthet och hot*, utgår från hur vanlig den givna biotopen är i regionen och huruvida områdestypen är minskande.

Artvärde

Artvärde utvärderas baserat på aspekterna förekomst av *naturvårdsarter* och/eller *artrikedom*. Naturvårdsarter är arter med särskild betydelse för biologisk mångfald eller arter som indikerar områden med höga naturvärden som exempelvis hotade och rödlistade arter (Figur 3), ansvarsarter, signalarter, nyckelarter, typiska arter i Natura 2000-habitat och fridlysta arter (Hallingbäck 2013, SIS 2014). Antalet naturvårdsarter anges som *inga*, *enstaka*, *flera* eller *ett stort antal*. Naturvärdesbedömning utifrån artrikedom kan framför allt vara lämpligt i biotoper där naturvårdsarter inte tidigare anammats vid naturvärdesbedömning.



Figur 3. Den svenska rödlistans kategorier för rödlistade och hotade arter enligt SLU Artdatabanken, som används i föreliggande rapport.

De båda bedömningsgrunderna biotop och art samverkar. Förekomst av vissa arter är ett kvitto på vilka kvaliteter en biotop har. De kvaliteter en biotop har kan i sin tur tala om hur bra biotopen fungerar som livsmiljö för olika arter. Ju fler sällsynta eller mer specialiserade arter desto högre kvalitet torde en biotop ha. Mer allmänt förekommande arter som inte ställer några speciella krav på sin livsmiljö säger mindre om den plats de förekommer på.

De båda bedömningsgrunderna bidrar även var för sig till biologisk mångfald. Mer välutvecklade biotoper och sällsynta biotoper bidrar mer till mångfald av ekosystem än vad vanligare biotoper gör. Sällsynta arter ger ett mervärde till biologisk mångfald.

Naturvärdesbedömningen utifrån art och biotop resulterar i fem kategorier enligt följande:

- **Högsta naturvärde - naturvärdesklass 1**, vilket till exempel kan innebära att en biotop (område med enhetlig miljö och artsammansättning) är nationellt eller internationellt sällsynt eller hotad (till exempel vissa Natura 2000-naturtyper) och att hotade arter förekommer.
- **Högt naturvärde - naturvärdesklass 2**. Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå. Till exempel kan Skogsstyrelsens nyckelbiotoper vara exempel på sådana områden.
- **Påtagligt naturvärde - naturvärdesklass 3**. Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras. Skogsstyrelsens naturvärdesobjekt kan vara exempel på sådana områden.
- **Visst naturvärde - naturvärdesklass 4**. Naturvärdesklass 4 är användbar för områden som tydligt påverkats av mänsklig aktivitet men där det trots allt finns biotopkvaliteter eller arter av viss positiv betydelse för biologisk mångfald, t.ex. äldre produktionsskog med flerskiktat trädbestånd men där andra värdestrukturer och värdeelement saknas. Naturvärdesklass 4 motsvarar inte någon klass i de större nationella inventeringar som gjorts. Naturvärdesklass 4 motsvarar ungefär områden som omfattas av generellt biotopskydd men som inte uppfyller kriterier för högre naturvärdesklass. Naturvärdesklass är ett valbart tillägg till grundutförandet som ej tillämpats i föreliggande inventering.
- **Lågt naturvärde**, är områden som i sitt nuvarande tillstånd inte eller endast i ringa omfattning bidrar till biologisk mångfald, som till exempel ung produktionsskog, intensivt brukad åkermark eller liknande.

4 Kända naturvärden

Inventeringsområdet hyser inga tidigare kända naturvärden.

5 Allmän områdesbeskrivning

Den terrestra delen av området präglas av spridda träd och dungar av framför allt lövbärande arter som björk, gråal, vide och rönn, torra vägkanter och en större öppen yta beväxt med örter och gräs.

I vattnet närmast stränderna dominerar mindre stenblock och grus omgivet av stora mängder av finkornigt material, troligen en blandning av detritus och oorganiskt material i form av sand och silt. Vid brofästena finns även grova block. På djupare vatten är botten täckt av finare material samt även av stora mängder grovdetritus i form av löv, kvistar, barr och dylikt.

6 Resultat

På land noterades förekomst av 41 arter, varav en fågelart, fem insektsarter, 31 kärlväxter, två mossarter och en art av lav (Bilaga 1). Ingen av dessa arter är rödlistade eller bedöms vara en naturvårdsart. Ormrot, klassad som signalart i Jordbruksverkets Ångs- och betesmarksinventering hittades, men eftersom den återfanns vid en väggkant får den anses ha lågt eller inget signalvärde i det här fallet.

Den noterade fågelarten sädesärta är som alla fåglar fridlyst enligt § 4 i artskyddsförordningen.

På en del sträckor av väggkanten påträffades bestånd av den invasiva arten vresros (Figur 4).



Figur 4. På torra partier längs bron (röda romber) noterades förekomst av den invasiva arten vresros.

I vattnet förekom sex arter av vattenväxter eller växter knutna till vatten (flaskstarr, gul näckros, notblomster, sjöfräken, styvt braxengräs och vass). Ingen av dessa arter är fridlyst, rödlistad eller betraktad som naturvårdsart.

7 Naturvärdesbedömning

Inventeringsområdet i sin helhet bedöms ha ringa betydelse för den biologiska mångfalden pga. att inga naturvårdsarter hittades och att inga av de ingående naturtyperna anses särskilt skyddsvärda. En liten yta (Figur 5) har dock preliminärt klassats som naturvärdesklass 4 med avseende på stor variation av växter och insekter. Den aktuella ytan utgörs av en öppen och solbelyst vändplan, vilket är en miljö som kan hysa en stor mängd och variation av blommande växter och därmed utgöra en viktig miljö för många olika insekter och speciellt för viktiga pollinerare som fjärilar, bin och humlor.



Figur 5. En mindre öppen yta vid det norra brofästet (gul polygon i flygfoto) bedömdes ha vissa naturvärden (naturvärdesklass 4).

7 Referenser

Artportalen 2020. Rapportsystem för växter, djur och svampar. <http://www.artportalen.se>. 2020-10-15.

Hallingbäck, T. (red.) 2013. Naturvårdsarter. Artdatabanken SLU. Uppsala.

Jordbruksverket 2017. Ängs- och betesmarksinventeringen. Metodik för inventering från 2016.

Länsstyrelserna 2020. Länsstyrelsernas Geodatakatalog. https://ext-geodatakatalog.lansstyrelsen.se/GeodataKatalogen/?query=177598832_GeodataKatalogen_AdvancedUser_urlparam&site=AdvancedUser&loc=sv. 2020-10-15.

Naturvårdsverket 2020. Miljödataportalen. <http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen/>. 2020-10-15.

Nitare, J. 2019. Skyddsvärd Skog: Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Skogsstyrelsen, Jönköping.

SIS 2014. Swedish Standards Institute. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) - Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning, SS 199000:2014.

Skogsstyrelsen 2020. Skogsdataportalen. <http://skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se/Skogsdataportalen/>. 2020-10-15.

SLU Artdatabanken 2020. Rödlistade arter. <http://artfakta.artdatabanken.se/>. 2020-10-15.

Bilaga 1 Artlistor

Fåglar

Artnamn	Invasiv	Fridlyst	Rödlistad
Sädesärla	Motacilla alba	x	

Insekter

Artnamn	Invasiv	Fridlyst	Rödlistad
Brunfläckig pärlmorffjäril	Boloria selene		
Hushumla	Bombus hypnorum		
Luktgräsfjäril	Aphantopus hyperantus		
Vitfläckig guldvinge	Lycaena virgureae		
Åkerhumla	Bombus pascuorum		

Kärlväxter

Artnamn	Invasiv	Signalart	Fridlyst	Rödlistad
Arvar	Cerastium sp.			
Björk	Betula sp.			
Brännässla	Urtica dioica			
En	Juniperis communis			
Flaskstarr	Carex rostrata			
Flockfibbla	Hieracium umbellatum			
Gråal	Alnus incana			
Groblad	Plantago major			
Gul näckros	Nuphar lutea			
Gullris	Solidago virgaurea			
Gulsporre	Linaria vulgaris			
Hagfibblor	Hieracium sect. Vulgata			
Hallon	Rubus idaeus			
Hjortron	Rubus chamaemorus			
Hönsbär	Cornus suecica			
Hultbräken	Phegopteris connectilis			
Kräkklöver	Comarum palustre			
Kräkvicker	Vicia cracca			
Lingon	Vaccinium vitis-idaea			
Liten blåklocka	Campanula rotundifolia			
Mjölkört	Chamaenerion angustifolium			
Notblomster	Lobelia dortmanna			
Ormrot	Bistorta vivipara		x	
Rödklöver	Trifolium pratense			
Röllika	Achillea millefolium			

Naturvärdesinventering inför planerat byte av bro vid Viskasundet i Fredrika, Åsele kommun 2022

Artnamn		Invasiv	Signalart	Fridlyst	Rödlistad
Rönn	<i>Sorbus aucuparia</i>				
Viden	<i>Salix sp.</i>				
Sjöfräken	<i>Equisetum fluviatile</i>				
Smörblomma	<i>Ranunculus acris</i>				
Styvt braxengräs	<i>Isoetes lacustris</i>				
Tall	<i>Pinus sylvestris</i>				
Topplösa	<i>Lysimachia thyrsoiflora</i>				
Tuvull	<i>Eriophorum vaginatum</i>				
Vass	<i>Phragmites australis</i>				
Vitklöver	<i>Trifolium repens</i>				
Vresros	<i>Rosa rugosa</i>	x			
Ängsskallra	<i>Rhinanthus minor</i>				
Ögontröst	<i>Euphrasia sp.</i>				

Mossor och lavar

Artnamn		Invasiv	Fridlyst	Rödlistad
Björnmossor	<i>Polytrichum sp.</i>			
Renlav	<i>Cladonia rangiferina</i>			
Spärrvitmossa	<i>Sphagnum squarrosum</i>			